

BENT U RIJP VOOR DE VERGRIJZING?

Grey Power-magazines onder de leesloop

In het jaar 2030 is ruim een vijfde van de Nederlanders ouder dan 65. Dat heeft gevolgen voor pensioen, wonen en zorg. Veel mensen maken zich zorgen, maar niet iedereen krijgt grijze haren bij de gedachte aan de toekomst.

Onverdeeld positief over de vergrijzing zijn beleggers in medicijnen, gehoorapparaten en incontinentieluiers. Verder zien Amsterdam en Rotterdam de vergrijzing als uitdaging: ze strijden nu al om de vraag bij wie straks de meeste cruiseschepen met *gold cards* aanmeren. De beschermers van het culturele erfgoed, ten slotte, wrijven ook al in hun handjes: eindelijk zal het bezoek aan musea en klassieke concerten weer eens toenemen.

Verschillen tussen ouderen

Ook de *Visienota Vergrijzing* bekijkt de kansen van de vergrijzing, maar dan zonder dollartekens in de ogen. Het document, dat in oktober naar de Kamer gaat, is een verkenning van de ministeries van VWS, SZW, VROM en Financiën.

De visienota houdt rekening met de verschillen tussen de ouderen van nu en straks. Zo spreekt men in het stuk liever over levensfasen dan over leeftijden. Het gaat er uiteindelijk niet om hoe oud

De meeste ouderen hebben behoorlijk wat geld en kunnen daarmee hun eigen weg uitstippelen

iemand *is*, maar hoe oud iemand zich *voelt*. De pensioenleeftijd en ook het moment dat iemand veel zorg nodig heeft, zijn immers voor iedereen verschillend. Bij de één is dat rond zijn vijftigste en bij de ander rond z'n negentigste.

Niks ziek, zwak en misselijk

De visienota blijft niet hangen in doemscenario's. Met termen als *Grey Power*, de kansen en uitdagingen van vergrijzing, pakken de departementen het thema stevig op. Niks ziek, zwak en misselijk, die oudjes: ouderen vormen straks een grote democratische macht (Bram Peper, die bang was dat de jongeren hém zouden *overrulen*, kan gerust zijn). Ook financieel staan ouderen straks sterk. De meesten hebben behoorlijk wat geld en kunnen daarmee hun eigen weg uitstippelen. Het beleid moet ook rekening houden met de mogelijkheid dat ouderen zelf woonvormen gaan organiseren. Denk bijvoorbeeld aan overwinteren in Zuid-Spanje of een verbouwde boerderij waarin meerdere stellen wonen.

Capaciteiten beter benutten

Hoe houd je het sociaal stelsel overeind en stimuleer je de solidariteit tussen generaties? Daar liggen de (flinke) uitdagingen van

de vergrijzing. Dat de visienota nog heel wat geesten rijp moet maken, bewijst de Remkes-regeling. Met die regeling maken ministeries het 55-plussers gemakkelijk om vervroegd uit te treden. En dat terwijl het Kabinet de capaciteiten van ouderen op de werkvloer beter wil benutten. Oftewel: mensen wil stimuleren om zo lang mogelijk door te werken. ■ FEMKE SLEEGERS

VWS'ER ALS *BURGER* OVER VERGRIJZING

De vergrijzing biedt kansen, vindt Ross. De helft van de Nederlanders deelt dat optimisme niet, blijkt uit een belevingsonderzoek. Hoe zit dat bij VWS'ers? Diagonaal hield een mini-enquête onder de werknemers in het zenuwcentrum van vergrijzingbeleid.

Veertig VWS'ers tussen de 27 en 64 jaar zetten hun ambtelijke pet even af en reageerden als burger op de mini-enquête van Diagonaal op intranet. De antwoorden gaven blijk van grote betrokkenheid. 'Geen mening' kwam in de VWS-steekproef opvallend weinig voor. De vragen waren geselecteerd uit het veel uitgebreidere belevingsonderzoek *Vergrijzing in Nederland*, dat bureau Veldkamp deze zomer heeft uitgevoerd voor VWS.

Doorwerken

'Hoe staat u tegenover verplicht doorwerken tot 65 jaar?' Veel VWS'ers steigerden bij het begrip 'verplicht'. Er zijn te veel verschillen om één lijn te kunnen trekken, vinden ze. 'Sommige mensen kunnen het werk simpelweg niet opbrengen door het hoge tempo en veranderingen.' Iemand merkt op dat men andere functies in het leven moet roepen, willen 65-plussers gemotiveerd op kantoor verschijnen. 'Ik constateer dat er binnen VWS geen functies worden aangeboden die geschikt zijn voor ouderen en die passen bij hun leeftijdsfase.' Verder suggereren een paar

werknemers dat mensen die op jonge leeftijd begonnen zijn met werken eerder mogen stoppen dan mensen die gestudeerd hebben. De eeuwige student mag hopen dat de regering hier geen oren naar heeft. Een respondent wantrouwt de betrokkenheid bij het welzijn van de oudere die de overheid opeens tentoon spreidt: 'Met dezelfde argumenten als waarmee eerst het vervroegd uitreden werd gepromoot, wordt nu getracht de senior aan het werk te houden. Het welzijn van de senior is er blijkbaar nu ineens bij gebaat dat hij blijft doorwerken.' De meeste VWS'ers willen tussen hun 60^e en 62^e verjaardag stoppen met werken. Dat werknemers straks misschien geen keuze hebben, beseft iemand van 30 maar al te goed: 'Ik probeer nu al zodanig te sparen dat ik tegen die tijd niet meer fulltime hoef te werken.'

Wonen

Opvallend is dat de VWS-werknemers veel minder dan de rest van Nederland geneigd zijn om hun ouders in huis te nemen. Van de VWS'ers wil 66,6 procent het pertinent niet, tegen 43 procent in het nationale belevingsonderzoek van bureau Veldkamp. Bij de kinderen in huis wonen is voor VWS'ers even onaantrekkelijk als voor de rest van Nederland. In beide onderzoeken ziet tweederde van de respondenten dat niet zitten. Vrijwel alle VWS'ers en de Nederlanders uit beide steekproeven wonen liefst zo lang

mogelijk op zichzelf, maar ze maken zich zorgen over de beschikbaarheid van aangepaste woningen. Men vindt dat de bouw van woningen die geschikt zijn voor ouderen nog maar mondjesmaat op gang komt.

Solidariteit

VWS'ers zijn solidair, blijkt uit de steekproef. En verrassend genoeg niet alleen voor de armen, maar ook voor de rijken. Zo willen ze niet knabbelen aan de AOW van kapitaalkrachtigen. 'De charme van AOW is juist de gelijkheid.' De premies die ze hebben betaald, hoeven de meeste VWS'ers niet per se terug in het handje.

Sommigen kunnen het werk niet opbrengen door het hoge tempo.

'Dat haalt het hele idee van solidariteit onderuit...' Slechts zeven VWS'ers zien geen problemen als ze aan de vergrijzing denken. Eén van hen heeft wel een heel bijzondere reden om optimistisch te zijn: 'Hoe langer mensen moeten doorwerken, hoe meer stress, hoe meer hart- en vaatziekten en hoe lager de gemiddelde leeftijd wordt.'